

Agata Cecur

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

FINANSOWANIE INWESTYCJI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POLSCE

1. Wstęp

Za jeden z głównych problemów funkcjonowania samorządów powszechnie uznaje się kwestie finansowania tych jednostek. Od wyposażenia samorządów w odpowiednie źródła dochodów publicznych oraz możliwości wpływu na ich kształtowanie i wydatkowanie zależy spełnienie ustrojowych, administracyjnych i ekonomicznych założeń regionalizacji. Rozwój demograficzny oraz postępująca urbanizacja, a następnie suburbanizacja doprowadziły do znacznego zwiększenia potrzeb infrastrukturalnych, m.in. poprzez zasadnicze powiększenie funkcjonalnych obszarów miejskich¹. Realizacja projektów inwestycyjnych dużych rozmiarów wymaga opracowania szczegółowych zasad finansowania takich inwestycji. W szczególności konieczne jest ustalenie źródła lub źródeł finansowania inwestycji oraz harmonogramu rozliczania zobowiązań. W referacie zaprezentowano środki i sposoby finansowania, jakie wykorzystują jednostki samorządu terytorialnego, finansując zadania inwestycyjne. W tym celu wykorzystano publikowane dane statystyczne oraz literaturę przedmiotu z zakresu finansów publicznych.

2. Istota i funkcje samorządu terytorialnego w sektorze finansów publicznych

Aktualny model ustrojowy Rzeczypospolitej Polskiej oparty jest na wyrażonej w art. 15 ust. 1 Konstytucji RP zasadzie decentralizacji władzy publicznej, będącej zasadniczą częścią składową formuły demokratycznego państwa prawnego². O tym, że podstawową i najważniejszą formą decentralizacji jest samorząd terytorialny, świadczy treść art. 16 ust. 2 Konstytucji, z którego wynika, że samorząd terytorialny

¹ L. Patrzalek (red.), *Stan i kierunki rozwoju finansów samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań-Wrocław 2007, s. 386.

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., DzU 1997 nr 78, poz. 483.

uczestniczy w sprawowaniu władzy, wykonując istotną część zadań publicznych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Istota samorządu polega na wykonywaniu przez korporacje samorządowe, jako własnych praw, praw zwierzchnich odstąpionych przez państwo³. Na podstawowe elementy katalogu cech samorządu terytorialnego składają się: podmiot i przedmiot samorządu, zadania samorządu oraz nadzór nad samorządem. Podmiot samorządu tworzy społeczność lokalna zamieszkała na danym terenie, zorganizowana w terytorialny związek samorządowy. We wspomnianym już art. 16 Konstytucji zdefiniowano również wspólnotę samorządową, którą z mocy prawa tworzy „ogół mieszkańców”. Związek mieszkańca z gminą, powiatem, województwem oparty jest na stałym zamieszkaniami, rozumianym jako „koncentrowanie interesów życiowych”⁴. Przedmiot samorządu wyrażony został w art. 163 Konstytucji, zgodnie z którym samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Przepis ten wyraża zasadę udziału samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy. Obecnie w Polsce samorząd terytorialny występuje na trzech szczeblach: gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Ustawa o samorządzie powiatowym przewiduje, oprócz powiatów klasycznych, istnienie miast na prawach powiatów.

W Konstytucji RP w art. 166 istnieje podział zadań samorządu terytorialnego na zadania własne i zlecone. Zadaniem własnym są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej. W przypadku uzasadnionych potrzeb państwa istnieje możliwość zlecenia jednostkom samorządu terytorialnego wykonywania innych zadań publicznych, w drodze ustawy określa się tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych. Zatem przejście z kategorii zadań własnych do zleconych wymaga spełnienia kryterium „uzasadnionych potrzeb państwa”⁵. System finansów samorządu terytorialnego to całościowy kształt zasad, instytucji i procedur dotyczących gromadzenia i wydatkowania zasobów pieniężnych jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków. Na finanse samorządu terytorialnego składa się całościowy stosunek społecznych związanych z gromadzeniem dochodów i dokonywaniem wydatków przez jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki.

W teorii finansów publicznych wyróżnia się trzy podstawowe funkcje finansów publicznych⁶: alokacyjną, redystrybucyjną, stabilizacyjną.

Istota funkcji alokacyjnej polega na tym, że finanse publiczne stają się narzędziem alokacji zasobów w gospodarce narodowej. Alokacja ta jest możliwa w związku z dwójakiemu rodzaju zadaniami, jakie stawiane są władzy publicznej – są to zadania publiczne i społeczne. Realizacja przez państwo wymienionych zadań jest

³ P. Sarnecki (red.), *Samorząd terytorialny – zasady ustrojowe i praktyka*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005, s. 9.

⁴ E. Ruśkowski, B. Dolnicki (red.), *Władza i finanse lokalne w Polsce i krajach ościennych*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Białystok-Katowice 2007, s. 14.

⁵ Tamże, s. 15.

⁶ P. Swianiewicz, *Finanse lokalne – teoria i praktyka*, Municipium SA, Warszawa 2004, s. 23.

konieczna dlatego, że nie mogą one być wykonywane za pomocą mechanizmu rynkowego⁷.

Funkcja redystrybucyjna – rozdzielcza – finansów publicznych jest ujmowana jako celowe, świadome wykorzystywanie instytucji prawno-finansowych do powtórnego podziału tworzonego w państwie produktu krajowego brutto. Realizowane są przy tej okazji przyjęte założenia polityki finansowej państwa. Funkcję redystrybucyjną można realizować za pomocą z jednej strony np. systemu podatkowego, a z drugiej poprzez system dotacji, subwencji, zasiłków itp. dla określonych podmiotów⁸.

Funkcja stabilizacyjna polega na tym, że władza publiczna posługuje się instrumentami alokacji zasobów i redystrybucji dochodów do łagodzenia wahań cyklu koniunkturalnego. Główną przesłanką wyodrębnienia finansów samorządowych było stworzenie struktur samorządu terytorialnego i przekazanie mu części zadań publicznych.

System finansowy samorządu terytorialnego jest częścią systemu finansów publicznych i systemu finansowego państwa, dlatego należy wziąć pod uwagę jego relacje finansowe z innymi, poza finansami publicznymi, ogniwami systemu finansowego.

3. Źródła finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego

Realizacja inwestycji w zakresie lokalnej infrastruktury technicznej jest procesem długotrwałym ze względów zarówno technicznych, jak i ekonomicznych. Zatem realizacja inwestycji wymaga określenia źródeł finansowania. Kryteria klasyfikacji systemu finansowania JST prezentuje rys. 1. Według stabilności zasileń finansowych wyróżnia się środki publiczne zwyczajne, np. podatki, środki nadzwyczajne, np. darowizny, oraz środki prywatne zasilające budżet jednostek samorządu terytorialnego, np. kredyty. Zależnie od rodzaju pochodzenia kapitału wyróżnia się dochody i przychody o charakterze bezzwrotnym, tj. dochody własne, subwencje ogólne, dotacje celowe, a także udziały w podatkach państwowych oraz przychody zwrotne obejmujące środki finansowe otrzymane na pewien określony czas. Jeśli chodzi o cykliczność wpływów środków finansowych do budżetu, to mogą to być środki gromadzone cyklicznie (środki stałe) wpływające do budżetu w ściśle określonym czasie, oraz incydentalnie (środki nadzwyczajne) wpływające do budżetu sporadycznie, często jednorazowo. Pod względem źródeł pochodzenia kapitału wyróżnia się środki generowane w jednostce samorządu terytorialnego, np. podatki, sprzedaż i prywatyzacja mienia, środki przekazywane z budżetu państwa cyklicznie, np. dotacje, subwencje, środki przekazywane z budżetu państwa incydentalnie, środ-

⁷ M. Kosek-Wojnar, S. Owsiak, K. Surówka, *Podstawy teorii finansów publicznych*, AE, Kraków 1995, s.23.

⁸ W. Wojtowicz (red.), *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Zakamycze 2005, s. 20.

KRYTERIA PODZIAŁU	SPOSOBY FINANSOWANIA
Stabilność zasileń finansowych	<ul style="list-style-type: none"> ■ środki publiczne zwyczajne ■ środki nadzwyczajne ■ środki prywatne zasilające budżet JST
Rodzaj pochodzenia kapitału	<ul style="list-style-type: none"> ■ dochody i przychody o charakterze bezzwrotnym ■ przychody zwrotne
Cykliczność wpływu środków finansowych do budżetu	<ul style="list-style-type: none"> ■ cykliczne – środki stałe ■ incydentalne – środki nadzwyczajne
Źródła pochodzenia kapitału	<ul style="list-style-type: none"> ■ środki generowane w JST ■ środki przekazywane z budżetu państwa cyklicznie ■ środki przekazywane z budżetu państwa incydentalnie ■ środki przekazywane z budżetów innych jednostek samorządowych ■ pozostałe środki mające swoje źródła pochodzenia poza budżetem samorządowym i państwa

Rys. 1. Klasyfikacja dostępnych źródeł i sposobów finansowania w jednostkach samorządu terytorialnego

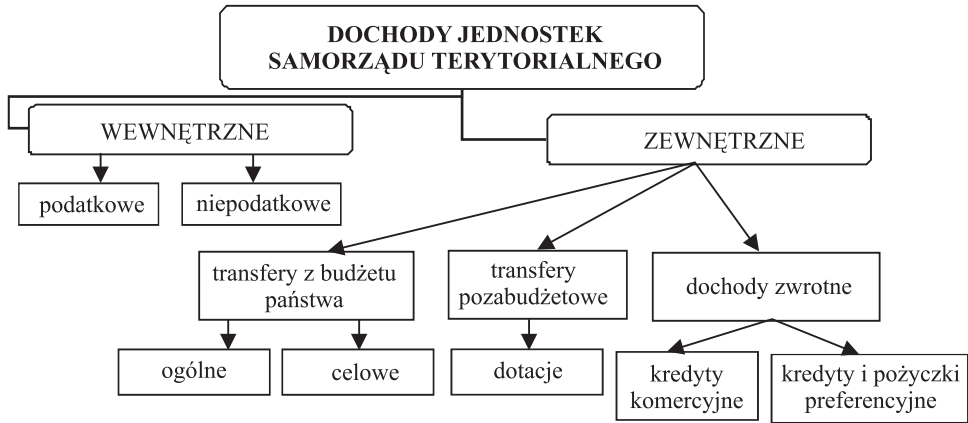
Źródło: opracowanie własne na podstawie: B. Filipiak, *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa 2008, s. 22.

ki przekazywane z budżetów innych jednostek samorządowych oraz pozostałe środki mające swoje źródło pochodzenia poza budżetem samorządowym i państwa.

W świetle wyzwań stojących przed samorządami środki te są jednak niewystarczające do sfinansowania wszystkich zadań. Dostępność instrumentów zasilania ze wewnętrznego określa państwo. W konstruowaniu właściwego systemu finansów samorządowych duże znaczenie ma zróżnicowanie jednostek zarówno pod względem zamożności, wielkości oraz warunków geograficznych, jak i miejsca oraz funkcji w układzie osadniczym. Podział dochodów publicznych między państwo i samorząd, tak aby dochody własne stały się wyłącznym i wystarczającym źródłem finansowania zadań nałożonych na samorząd, jest po prostu niemożliwe⁹. Zewnętrzne źródła finansowania odgrywają zasadniczą rolę w rozwiązywaniu problemów adekwatności i wyrównywania finansowego w zdecentralizowanych systemach finansów publicznych. Podstawowe źródła finansowania wewnętrznego i zewnętrznego przedstawia rys. 2.

W sytuacji kryzysu finansów publicznych i dużego deficytu budżetu państwa zwiększanie udziałów w źródłach dochodów, które są wrażliwe na zmiany koniunk-

⁹ H. Sochacka-Krysiak, *Finanse lokalne*, Poltext, Warszawa 1993, s. 29.

Rys. 2. Zewnętrzne i wewnętrzne źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: J. Głucjowski, A. Pomoska, J. Szolno-Koguc (red.), *Podatkowe i niepodatkowe źródła finansowania zadań publicznych*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2007, s. 380.

tury gospodarczej, nie jest dla budżetów samorządowych korzystne. Bardziej korzystne jest zwiększanie dochodów z subwencji i dopłat z budżetu państwa. Inaczej stabilny system finansów pozwala władzom samorządowym na podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności i skuteczności gromadzenia oraz wydatkowania środków publicznych¹⁰. Ważnym źródłem finansowania inwestycji komunalnych są środki udzielane w formie dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy wojewódzkich. Środki pochodzące z tych źródeł mogą być kierowane tylko na inwestycje prowadzące do osiągnięcia wymiernych efektów ekologicznych, czyli związane z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną, opracowaniem i wdrażaniem programów w zakresie ochrony środowiska czy ochrony lasów. Finansowanie inwestycji ze środków tego funduszu dotyczy w dużej mierze inwestycji w zakresie wodociągów i kanalizacji na wsi, budowy oczyszczalni ścieków, ochrony przed skutkami powodzi oraz inne związane z ochroną środowiska¹¹. W finansowaniu inwestycji komunalnych miejsce mogą być ważne zewnętrzne zwrotne źródła finansowania w postaci kredytów i pożyczek zaciąganych przez gminy, a także inne instrumenty rynku pieniężnego w postaci emisji obligacji komunalnych lub akcji przedsiębiorstw komunalnych. Złota reguła zrównoważonego budżetu mówi, że władze samorządowe nie powinny nigdy pożyczać pieniędzy na cele bieżące, ale zezwala na rozważne zadłużanie się w ramach programów inwestycyjnych.

¹⁰ M. Jastrzębska, *Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005, s. 76.

¹¹ K. Jarośniński, *Finansowanie inwestycji komunalnych w Polsce w warunkach samorządności lokalnej*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2003, s. 176.

Wśród zewnętrznych źródeł finansowania działalności JST wyróżnia się źródła bezzwrotne zarówno budżetowe, jak i pozabudżetowe oraz źródła zwrotne. Środki pochodzące ze źródeł unijnych umożliwiają realizację wielu inwestycji, szybsze wykonywanie zadań i pewne uniezależnienie się od budżetu państwa. JST mogą natrafić na trudności w pozyskiwaniu środków unijnych ze względu na skomplikowaną procedurę, także ze względu na utrudnienia w dostępie do niektórych środków ze względu na określenie minimalnego kosztu inwestycji, kwalifikującego ją do dofinansowania ze środków udostępnionych z danego źródła lub programu operacyjnego.

Realizacja projektów inwestycyjnych znacznych rozmiarów wymaga opracowania szczegółowych zasad finansowania takich inwestycji, konieczne jest ustalenie źródła lub źródeł finansowania inwestycji oraz harmonogramu rozliczania zobowiązań. Finansowanie projektów inwestycyjnych może odbywać się z wykorzystaniem zróżnicowanych źródeł finansowania.

4. Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2004–2008

Inwestycje realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego to celowe wydatkowanie kapitału, skierowane na powiększenie korzyści materialnych i niematerialnych wspólnoty samorządowej. Głównym celem wydatkowania ich środków na przedsięwzięcia inwestycyjne jest tworzenie infrastruktury komunalnej, która ma zaspokajać potrzeby wspólnoty mieszkańców. Dotyczy to infrastruktury zarówno technicznej, jak i społecznej¹². Nakłady na działalność inwestycyjną stały się najbardziej czytelnym wskaźnikiem lokalnej zaradności i innowacyjności. Wysokość wydatków majątkowych, czyli środków przeznaczonych na infrastrukturalny rozwój, zależy nie tylko od wysokości wolnych środków, które pozostały po wypełnieniu zadań, lecz także od poziomu zurbanizowania, poziomu usług infrastrukturalnych, zdolności i skłonności gminy do akumulowania środków pieniężnych, struktury własnościowej, podmiotowej i rzeczowej gospodarki lokalnej, funkcji gminy i potencjału demograficznego oraz gospodarczego gminy, cech socjoekonomicznych i demograficznych, dotychczasowego poziomu zagospodarowania i osiągniętego poziomu życia mieszkańców, lokalnej strategii rozwoju i priorytetów inwestycyjnych, stopnia elastyczności reakcji na wzrost lub spadek gminnych dochodów, rządowej strategii długoterminowego wspomagania finansowego inwestycji kapitałochłonnych, stopnia autonomii decyzyjnej i odpowiedzialności za lokalną gospodarkę finansową¹³.

Specyfiką inwestycji infrastrukturalnych są wysoka kapitałochłonność oraz długi okres zwrotu. Ta wysoka kapitałochłonność związana jest z ponoszeniem znacz-

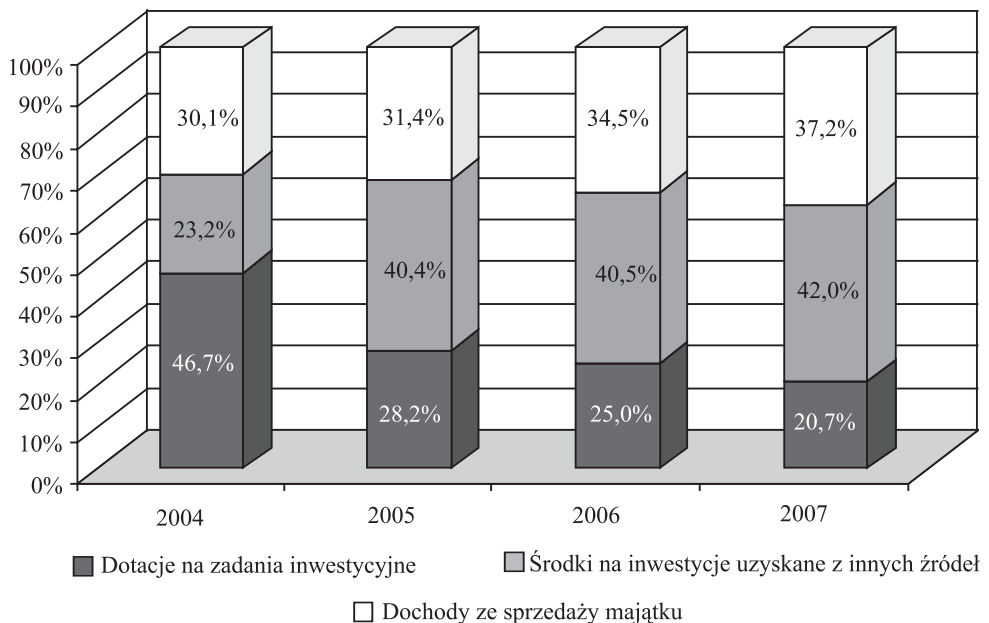
¹² A. Felicki, I. Zachariasz, *Planowanie przestrzenne a udział podmiotów prywatnych w budowie infrastruktury publicznej. Rozwiązania polskie a wybranych krajów UE i USA*, „Samorząd Terytorialny” 2008, nr 10.

¹³ B. Filipiak, *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa 2008.

nych nakładów w stosunku do spodziewanych efektów. Inwestycje infrastrukturalne odznaczają się długim cyklem, a ich ważną cechą jest niepodzielność techniczna, wpływająca na wydłużenie czasu osiągania pełnej zdolności produkcyjnej, a to z kolei wpływa na wydłużenie okresu zwrotu z inwestycji. Ze względu na to, iż inwestycje infrastrukturalne mają publiczny charakter usług, ich lokalizacja, wielkość i rodzaj niejednokrotnie są uzależnione od decyzji politycznych i są podatne na zmiany polityczne władz publicznych.

Jednym z ważniejszych wydarzeń ostatnich lat było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Fakt ten istotnie wpłynął na zmianę warunków inwestowania w kraju. Nastąpiło znaczne poszerzenie możliwości lokowania wolnych środków finansowych, pojawiły się nowe źródła finansowania, głównie projektów inwestycyjnych ze środków pochodzących z budżetu tej organizacji, a także zmieniły się uwarunkowania prawne. Uzyskano dostęp do środków z Unii Europejskiej i innych programów pomocowych. Jest to argument bardzo specyficzny dla samorządów w Europie Środkowo-Wschodniej. Samorzady lokalne mają możliwość skorzystania z wielu źródeł finansowania, jednak częstym warunkiem jest wkład własny w odpowiedniej wysokości.

Strukturę dochodów majątkowych w jednostkach samorządu terytorialnego za lata 2004-2007 ukazano na rys. 3. W 2007 r. w stosunku do 2006 r. dochody majątkowe wzrosły o 13,0%, natomiast w porównaniu z 2004 r. o 124,6%. Spośród do-

Rys. 3. Struktura dochodów majątkowych jednostek samorządu terytorialnego w latach 2004-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i MF.

chodów majątkowych w 2007 r. w najbardziej zwiększyły się środki na inwestycje pochodzące z UE na finansowanie programów i projektów unijnych, tj. o 24,1% w stosunku do 2006 r. (ponad 11-krotnie w porównaniu z 2004 r.) oraz dochody uzyskiwane ze sprzedaży majątku o 22,0% w stosunku do 2006 r. i niemal 3-krotnie w porównaniu z 2004 r.

W dochodach majątkowych największy udział stanowiły w 2007 r. środki na inwestycje uzyskiwane z innych źródeł – 42,0%, z czego większość stanowiły środki pochodzące z UE na finansowanie programów i projektów unijnych – 34,8%. Udział dochodów ze sprzedaży majątku w 2007 r. stanowił 37,2% dochodów majątkowych. Spadek udziału w dochodach majątkowych w omawianym okresie nastąpił w przypadku dotacji otrzymywanych na zadania inwestycyjne, z 46,7% w 2004 r. do 28,2% w 2005 r., 25,0% w 2006 r. i 20,7% w 2007 r. Na uwagę zasługuje duży spadek udziału dotacji z 46,7% w 2004 r. do 20,7% w 2007 r.

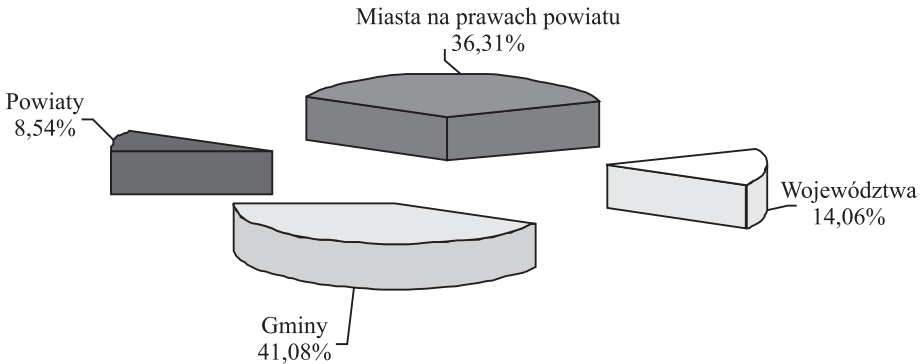
Tabela 1. Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego w latach 2004-2008 (w mln zł)

Wyszczególnienie	Lata					Dynamika (%)
	2004	2005	2006	2007	2008	2008/2003
Gminy	7 391,50	8 218,70	10 691,50	10 362,80	12 274,00	166,1
Powiaty	1 257,20	1 609,20	2 272,00	2 097,00	2 551,00	202,9
Miasta na prawach powiatu	4 495,90	5 537,60	7 853,50	9 865,70	10 849,00	241,3
Województwa	1 689,80	2 384,50	3 563,10	3 932,00	4 202,00	248,7
Ogółem JST	14 834,40	17 750,00	24 380,10	26 257,50	29 879,00	201,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS www.gov.stat.pl (pobrano 17-02-2009).

Jak wynika z tab. 1, w kolejnych latach zwiększały się kwoty wydatkowane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań inwestycyjnych. Największy wzrost wydatkowanych kwot nastąpił w gminach. Na wzrost po stronie wydatków inwestycyjnych wpłynęły wykorzystywanie przez jednostki samorządu terytorialnego środków z funduszy unijnych oraz dobra sytuacja gospodarcza i finansowa kraju. Wielkość wydatków inwestycyjnych i ich udział w wydatkach ogółem są zróżnicowane w zależności od rodzaju jednostek samorządu terytorialnego. W ujęciu ilościowym największym inwestorem w latach 2004-2008 były gminy, które średniorocznie wydawały 9,7 mld zł.

Procentowy udział gmin w wydatkach inwestycyjnych w 2008 r. wyniósł 41,08%. Drugim w ujęciu ilościowym inwestorem były miasta na prawach powiatu. Stosunkowo dobra kondycja finansowa pozwalała im na podjęcie znacznego wysiłku inwestycyjnego. Miasta na prawach powiatu średniorocznie wydawały 7,7 mld zł, a ich udział w wydatkach inwestycyjnych w 2008 r. wyniósł 36,31%. Stosunkowo najślabiej w tym porównaniu wypadają województwa, których udział wyniósł 14,06%,

Rys. 4. Udział procentowy poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w wydatkach inwestycyjnych w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MF www.mf.gov.pl (pobrano 17-02-2009).

i powiaty, których udział w wydatkach za rok 2008 ukształtował się na poziomie 8,54%. Wynika to głównie z ich znacznego finansowego uzależnienia od budżetu centralnego oraz znikomej bazy dochodów własnych. Powiaty wydawały średniorocznie na cele inwestycyjne 1,9 mld zł, a województwa 3,1 mld zł, głównie w dziedzinie infrastruktury drogowej (budowa dróg, modernizacja skrzyżowań, mostów itp.), szpitali (budowa, wyposażenie w sprzęt) i szkolnictwa.

5. Wnioski

Znaczenie środków bezzwrotnych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej w finansowaniu inwestycji komunalnych ma nadal duże znaczenie. Wspomniana pomoc może przyczynić się do niwelowania różnic w poziomie rozwoju urzędów infrastruktury komunalnej i poprawy warunków życia oraz gospodarowania w wielu rejonach kraju. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż w budżetach jednostek samorządów terytorialnych wydatki na inwestycje mają tendencję wzrostową. Bezzwrotne fundusze pochodzące z Unii mają jednak charakter czasowy i nie mogą na stałe zastąpić mechanizmów ekonomicznych, które powinny być uruchomione w ramach możliwości własnych państwa i samorządu terytorialnego. Powszechny niedobór środków finansowych na inwestycje w samorządzie terytorialnym, znaczne dysproporcje pomiędzy gminami oraz nie zaspokojone potrzeby komunalno-bytowe w powiązaniu z ograniczonymi możliwościami finansowania takich inwestycji z własnych środków budżetowych skłaniają do poprawy efektywności zarządzania już posiadanymi zasobami i lokowania tych zasobów.

Literatura

- Felicki A., Zachariasz I., *Planowanie przestrzenne a udział podmiotów prywatnych w budowie infrastruktury publicznej. Rozwiązania polskie a wybranych krajów UE i USA*, „Samorząd Terytorialny” 2008, nr 10.
- Filipiak B., *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa 2008.
- Głucjowski J., Pomośka A., Szolno-Koguc J. (red.), *Podatkowe i niepodatkowe źródła finansowania zadań publicznych*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2007.
- Jarosiński K., *Finansowanie inwestycji komunalnych w Polsce w warunkach samorządności lokalnej*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2003.
- Jastrzębska M., *Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., DzU 1997 nr 78, poz. 483.
- Patrzalek L. (red.), *Stan i kierunki rozwoju finansów samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań-Wrocław 2007.
- Ruśkowski E., Dolnicki B. (red.), *Władza i finanse lokalne w Polsce i krajach ościennych*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Białystok-Katowice 2007.
- Sarnecki P. (red.), *Samorząd terytorialny – zasady ustrojowe i praktyka*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.
- Sochacka-Krysiak H., *Finanse lokalne*, Poltext, Warszawa 1993.
- Swianiewicz P., *Finanse lokalne – teoria i praktyka*, Municipium SA, Warszawa 2004.
- Wojtowicz W. (red.), *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Zakamycze 2005.

FINANCING INVESTMENTS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN POLAND

Summary

The demographic development and the progressing urbanization, then suburbanization led to the increase of infrastructure needs though the fundamental enlarging of functional urban areas. The completion of investment in the scope of local technical infrastructure is a prolonged process due to technical as well as economic factors. Therefore, the completion of investments requires financing the determining roots.

Poland's access to the European Union was one of more important events of the last years. This fact influenced the change in investment conditions in the country. This significantly broadened the possibilities for financing new investments due to new resources coming from budget of this organization. The expenditure on investment activity became the most legible sign for the local resourcefulness and the innovation.